

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

Nr

MAŁOPOLSKIE

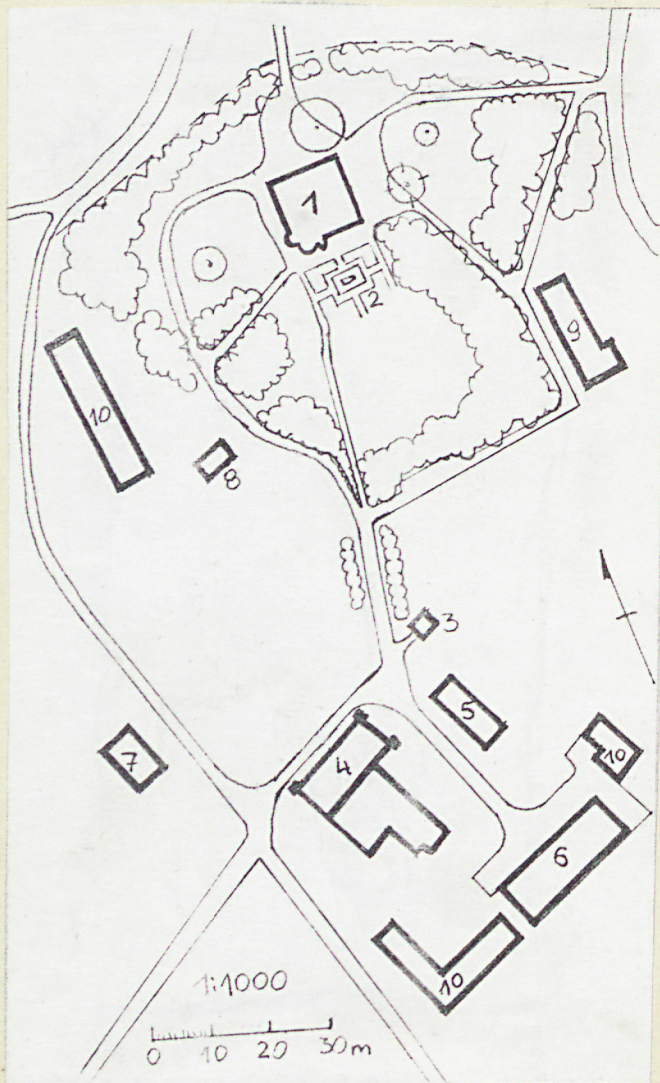
4467

1. Obiekt

ZESPÓŁ DWORSKI

2. Czas powstania
2 poł. XIX w.
- 1902 r.3. Miejscowość
GRODKOWICE

11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

Elementy zespołu:

- 1 - Dwór
- 2 - Klomb z fontanną i figurą "Goplany"
- 3 - Serownik
- 4 - Obora
- 5 - Oficyna dworska
- 6 - Stodoła
- 7 - Spichlerz
- 8 - Spichlerz drewniany
- 9 - Oficyna większa
- 10 - Nowe budynki gospodarcze

4. Adres
Grodkowice 1
32-015 Kłaj

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo krakowskiegmina Kłaj pow. WIELICZKA

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1. VI. 1975 r.województwo krakowskiepowiat bocheński8. Właściciel i jego adres
Zakład Doświadczalny Hodo-
wli i Aklimatyzacji Roślin
w Grodkowicach.
Grodkowice 1

9. Użytkownik i jego adres

jak wyżej

10. Rejestr zabytków

patrz poz. 24

Nr data 20.05.1983

A-480

autor zdjęć
data wykonania
miejsce przechowywania negatywów

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

Grodkowice stanowiły własność rycerską, pozostającą od XV w. w rękach rodu pieczętującego się herbem Ciołek. Ok. połowy XVIII w. stanął na wzgórzu ponad wsią dwór, który przetrwał do początku XX w., towarzyszyła mu drewniana zabudowa gospodarcza. W 1846 r., podczas rabacji, budynki zostały zdemolowane i uszkodzone. Zginął wówczas M. Żeleński, miejsce jego śmierci upamiętniono niewielkim krzyżem. W drugiej połowie XIX w. rozpoczął się rozwój przestrzenny zabudowy folwarcznej. Wiązało się to z intensyfikacją gospodarki rolnej, podjętą przez Żeleńskich. Z tego okresu pochodzi mały drewniany spichlerz położony w bliskim sąsiedztwie dworu. W 4 ćw. XIX w. została wzniesiona monumentalna obora, stanowiąca oparcie dla hodowli bydła wschodniofryzyskiego. Ponadto gospodarstwo specjalizowało się w produkcji ziarna siewnego i uprawie chmielu. Pod koniec XIX w. powstały dwie oficyny oraz duży spichlerz. W 1902 r. na zlecenie Władysława Żeleńskiego został zbudowany nowoczesny dwór wg. projektu Teodora Talowskiego, wzniesiono go na miejsce starego dworu. Równocześnie wzniesiono serownik na skraju zespołu folwarcznego. W 1911 r. powstała drewniana stodoła. Bez większych zmian zespół przetrwał w rękach Żeleńskich do 1946 r. Po parcelacji majątku, użytkownikiem gospodarstwa został Zakład Doświadczalny Hodowli i Aklimatyzacji Roślin, który doprowadził do częściowej przebudowy budynków gospodarczych i do budowy nowych obiektów w obrębie i sąsiedztwie folwarku.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach wnętrze wyposażenie, instalacje)

Sytuacja - Wieś Grodkowice leży na północnym skraju Pogórza Wielickiego. Zespół dworski znajduje się na północnozachodnim krańcu wsi, na szczycie i południowym zboczu wzgórza dominującego nad okolicą. Zespół jest oddalony około 1,5 km na południe od szosy Kraków - Tarnów, z którą połączenie stanowi droga lokalna przebiegająca wzdłuż północnowschodniej granicy założenia, biegnąca dalej przez wieś i łącząca się ponownie z szosą główną. Od zachodu zespół ogranicza droga bita prowadząca do pól i w kierunku Cichawy. Północną granicę zespołu stanowi ażurowy, ceglany mur, a od południa folwark sąsiaduje z polami, od których odcinkami oddzielony jest ogrodzeniem z siatki metalowej.

Kompozycja - Zespół dworski stanowi kompozycję zwartą, swobodną, złożoną z dwóch jednostek kompozycyjnych - dworu w otoczeniu parkowym i kompleksu folwarcznego. Zabudowa składa się z obiektów murowanych, z wyjątkiem drewnianego spichlerza i stodoły.

Dwór stanowi dominantę widokową założenia, dzięki usytuowaniu na szczycie wzgórza króluje nad okolicą. Park wokół dworu ma charakter romantyczny, centralny akcent parku stanowi prostokątny, geometryczny klomb wokół kolistej fontanny z posągami w centrum. Klomb znajduje się przed południową, najokazalszą elewacją dworu. Alejki parkowe żwirowe. Park po bokach od wschodu i zachodu kulisowo flankują budynki spichlerzyka i dużej oficyny. Zespół folwarczny usytuowany na skłonie wzgórza, ma kompozycję zwartą, geometryczną. Składają się nań budynki zgrupowane w czworobok wokół nieregularnego dziedzińca gospodarczego.

Oba zespoły połączone są osią widokową złożoną z alejki parkowej i odcinka drogi gospodarczej o charakterze alei obsadzonej drzewami po bokach. Przedłużenie osi poza obręb zespołu stanowi aleja skierowana ku północy, za bramą parku.

Drogi gospodarcze w obrębie zespołu asfaltowe i odcinkami brukowane płytami betonowymi. Gospodarczy dziedziniec częściowo brukowany płytami, częściowo ziemny. Przed oficynami małe ogródki kwiatowo - warzywne lokatorów. Spichlerz tzw. "kukurydziany" usytuowany jest na uboczu, bez związku z zasadniczą kompozycją.

Nowe budynki gospodarcze zostały wtopione w układ historyczny, bez dużego uszczerbku dla całości.

Integralną część założenia stanowią dwie łąki (obecnie nieużytki) rozłożone po bokach alei łączącej dwór i folwark. Zapewniają one dobrą ekspozycję dworu od strony wsi.

Mimo rozwoju wsi, która zbliżyła się do granic zespołu, zachował on charakter odrębnej jednostki gospodarczo-osadniczej, połączonej z wsią traktami komunikacyjnymi.

14. Kubatura w kartach szczegółowych	15. Powierzchnia użytkowa zespół ok. 5,5 ha w tym park ok. 2 ha	16. Przeznaczenie pierwotne rezydencjonalno-gospodarcze	17. Użytkowanie obecne biurowo-mieszkalno-gospodarcze
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja Koniec lat 40-tych i ok. 1959 r. modernizacja budynków gospodarczych. Połowa lat 70-tych rozbudowa obory, asfaltowanie dróg, budowa nowych obiektów w zespole folwarcznym i sąsiedztwie. Dane o obiektach w kartach szczegółowych		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Stan zachowania zespołu pod względem utrzymania układu przestrzennego i kompozycji dobry. Park w stanie dość dobrym, zaniedbana pielęgnacja klombu i zielnych roślin ozdobnych. Kamienne elementy fontanny porośnięte glonami i mchem, zanieczyszczone. Teren folwarku zabałaganiony, utrzymywany bez dbałości o estetykę otoczenia. Budynki wymagają interwencji remontowej. Łąki między folwarkiem a dworem częściowo zdegradowane, zamienione w nieużytki. Ogrodzenie zespołu niepełne i nieestetyczne. Informacje o poszczególnych obiektach w kartach szczegółowych.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Konieczne uporządkowanie terenu, likwidacja nieużytków między folwarkiem a parkiem i zastąpienie ich łąkami. Wskazane ujednolicenie, lub likwidacja fragmentarycznych ogrodzeń w południowej partii zespołu. Pielęgnacji wymaga drzewostan parku oraz klomb. Kamienna struktura fontanny wymaga odczyszczenia. Pilnej interwencji remontowej wymagają budynki folwarku. - Pełna informacja o obiektach w kartach szczegółowych.			

1. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

22. Bibliografia

2. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

W rejestrze zabytków pod nr A - 480 z dn. 20.05.1983 r.
są wpisane: dwór, serownik, obora.
Nie wpisane do rejestru są: oficyna mała, oficyna duża;
spichlerz drewniany, spichlerz duży "kukurydziany", stodoła.

25. Wypełnił

mgr Andrzej Siwek

.....
imię i nazwisko

data XII 1992 r.

26. Sprawdził **Dr MARIAN KORNECKI**

ul. Loretańska 12/4

31-114 Kraków

.....
imię i nazwisko

data

14.12.92

27. Załączniki

Wkładka nr 1

Kart szczegółowych 5

1. Miejscowość GRODKÓWICE	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) ZESPÓŁ DWORSKI	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) plan orientacyjny, wykaz kart szczegółowych
------------------------------	--	---

Karty szczegółowe zostały założone dla:

- Dworu
- Serownika
- Obory
- Oficyny dworskiej (mniejszej)
- Spichlerza

Brak kart dla:

- Spichlerza drewnianego
- Oficyny (większej) - mocno przebudowana
- Stodoły

Wkładkę założył: Andrzej Siwek XII 1992r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: